

İSKENDERUN
TİCARET VE SANAYİ ODASI
İSKENDERUN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

ÜYELERİMİZ TARAFINDAN ODAMIZA İLETİLEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

AĞUSTOS, 2021

Levent Hakkı YILMAZ
İSKENDERUN TİCARET VE SANAYİ ODASI
YÖNETİM KURULU BAŞKANI

İSKENDERUN
TİCARET VE SANAYİ ODASI
İSKENDERUN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

ÜYELERİMİZ TARAFINDAN ODAMIZA İLETİLEN ÖZET SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

SURİYELİ SİĞINMACILAR SORUNU:

Sorun: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre; 12.08.2021 tarihi itibarıyla ülkemizde kayıtlı 3.699.388 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. Hatay; ağırladığı 436.290 Suriyeli sığınmacıyla ülkemizde en fazla Suriyeli barındıran 3. ildir. Nüfusunun yaklaşık %27'si oranında Suriyeli sığınmacıyı misafir eden Hatay'da barınan Suriyeli misafirlerimiz; demografik, sosyokültürel ve ekonomik açıdan ilimizi olumsuz yönde etkilemektedir. Suriyeli nüfus sebebiyle il ve ilçelerimizde; konut ihtiyacında artış, kayıt dışı işgücü ve işsizlik ile belediye hizmetlerine duyulan ihtiyacın artması gibi durumlar meydana gelmiştir.

Çözüm Önerisi: Suriyeli sığınmacıların Hatay'da yarattığı sorunları engelleyici tedbirler alınmalıdır. Yapılacak kamu yatırımlarında, verilecek teşvik ve devlet yardımlarında Hatay'a öncelik tanınması genel beklentilerimiz arasında yer almaktadır. Özel İstihdam ve Teşvik paketleriyle bölgemizin esnaf ve sanayicisi desteklenmelidir.

LOJİSTİK:

Sorun: Lojistik sektörü Hatay'ın önde gelen sektörleri arasında yer almaktadır. Hatay'da toplanan vergilerin önemli bir bölümü, limanlardan elde edilen gümrük vergilerinden oluşmaktadır. Lojistik sektörünün, hem istihdama hem de devletin vergi gelirlerine bu denli katkısı varken, üzerindeki maliyet yüklerinin oldukça ağır olduğu ve işin sürdürülebilirliğini olumsuz yönde etkilediği sektör temsilcileri tarafından ifade edilmektedir.

Çözüm Önerisi: Lojistik firmalarımız, maddi yüklerin hafifletilmesini ve lojistik sektörüne kalıcı destekler verilmesini arzu etmektedir. Ayrıca yatırımcılar için yeni sanayi alanları yaratılması, Lojistik Köy'ün kurulması, Hassa Organize Sanayi Bölgesi ve Amanos (Hassa) Tünel çalışmalarının hız kazanması genel beklentilerimiz arasında yer almaktadır.

TARIM:

Sorun: Avrupa Birliği tarafından oluşturulan Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın Kırsal Kalkınma bileşeni olan IPARD programı, Hatay'ın da aralarında bulunduğu 42 ilde uygulanmaktadır. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) tarafından yürütölmekte olan bu program kapsamında, birçok sektöre hibe desteği verilmektedir. Program önemli faydalar sağlamakla birlikte, aşağıda ifade edilen konularda yatırımcılar ağısından sıkıntılar yaşanmasına sebep olduğu ifade edilmektedir.

Çözüm Önerileri:

- ✓ IPARD programında AB ölkelerine ihracat yapan firmalar proje başvurusu yapamamaktadırlar. Bu durum hali hazırdaki firmaların (TKDK'dan hiçbir destek almamış olsa dahi) mevcut tesislerini modernize etmesini, ya da başka bir arazide dahi yeni bir yatırım yapmasını engellemektedir. Bu durum ihracatçı firmalara bir tür cezalandırma gibi olmaktadır. Bu sorunun çözüm önerisi; AB ölkelerine ihracat yapan firmaların da proje sunabilmesine olanak sağlayacak yeni düzenlemelerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- ✓ Meyve sebzelerin işlenmesi ve pazarlanması sektöründe, mevcut ya da yeni yapılacak soğuk hava depolarının kapasitesinin 10.000 m³ (yaklaşık 2000 ton ürün alabilmektedir) sınırlaması vardır. Bu durumda, mevcutta 10.000 m³'ün üzerinde soğuk hava deposu bulunan işletmeler, aynı il iğerisinde farkı bir arazide dahi proje başvurusu yapamamaktadır. Yaşanan bu durum, firma ortaklarının yeni şirket kurarak başvuru yapmasına dahi izin vermemektedir. Bu nedenle mevcut işletmelerin verimlilik artışına yönelik yeni teknolojili paketleme hatları oluşturması veya güneş enerjisi santrali kurulması gibi yatırımları yapmasına da izin vermemektedir. Ayrıca 10.000 m³ kapasitesi ölkemizin meyve sebze üretim potansiyeli ağısından değerlendirildiğinde oldukça küçük bir kapasitedir. Bu nedenle firmalar mevcut tesislerinin olduğu arazilerinde imar ağısından bir engel olmamasına rağmen proje başvurusu yapamamaktadır. Çözüm önerisi ise; meyve sebze sektörü için 10.000 m³ sınırlamasının kaldırılmasıdır.
- ✓ Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun çağrıya çıkma tarihlerinin belli olmaması sebebiyle yatırımcılar, yatırım planlaması yapmakta zorlanmaktadır. Çağrı çıktıktan sonra proje hazırlayan birçok firma da yapı ruhsatı gibi alınması gerekli izin ve ruhsatları yetiştiremediği için projeleri reddedilmektedir. Çözüm önerisi olarak yılın başında, ilgili seneye ait "proje çağrı takviminin" yayınlanması faydalı olacak ve yatırımcıların, planlama ve izin başvurularını yapma konusunda zaman kazandırmış olacaktır.

- ✓ Proje çağrısı yayınlandığında proje bütçesi TL olarak belirlenmekte ve Avro kuru, proje çağrısının yayınladığı tarihten bir önceki ayın AB komisyonun belirlemiş olduğu kur üzerinden sabitlenmektedir. Projenin hazırlanıp sunulması iki üç ayı bulmaktadır. İnceleme ve sözleşme imzalanması süreci de en az iki üç ay sürmektedir. Bu durumda avro kurundaki yükselmeler karşısında yatırım maliyetleri de ciddi anlamda artış göstermektedir. Bu durumda %40 gibi görünen hibe desteği reelde %20-%30 aralığına gerilemektedir. Yaşanan bu süreç, proje kabul edilse bile yatırımcıların yatırımlarını iptal etmelerine yol açmaktadır. Bazı dönemlerde kur güncellemeleri yapılmış olsa da bu güncellemeden proje bütçesinin tamamını kullanacak şekilde proje sunan yatırımcılar faydalanamamış, proje başına belirlenen limitin altında bir bütçe ile sunulan projeler faydalanabilmiştir. Bu sorunun çözümüne ilişkin olarak proje kapsamındaki ödemelerde fatura tarihindeki kurların göz önünde bulundurulması, yatırımların gerçekleştirilmesine pozitif etki yapacaktır.
- ✓ Kırmızı ve beyaz et sektörlerindeki parçalama ve işleme tesisi yatırımlarının günlük kapasitesi 5 ton ile sınırlandırılmıştır. Bu kapasite bu sektörlerde yapılacak yatırımlar için yeterli olmamaktadır. Bu durum ilgili sektörlerde yapılacak yatırımların proje başvurusu yapılmasının önünde engel oluşturmaktadır. Çözüm olarak kırmızı ve kanatlı eti parçalama ve işleme tesislerinde günlük kapasitenin 15 ton olmasının faydalı olacağı ifade edilmektedir.
- ✓ IPARD destekleri kapsamındaki en büyük yatırımlar 103 tedbiri (Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ile İlgili Fiziki Varlıklara Yönelik Yatırımlar) kapsamında olan projelerle gerçekleştirilmektedir. Yine en büyük istihdam da bu projelerde sağlanmaktadır. Ancak en düşük destek oranı da yine 103 tedbiri kapsamındaki projelere verilmektedir. Daha önce IPARD I döneminde hibe desteği %50 iken, IPARD II döneminde destek oranı %40'a düşürülmüştür. Bu yatırımların büyük yatırımlar olması nedeniyle hibe destek oranının yeniden %50'ye çıkarılmasının yararlı olacağı ifade edilmektedir.

TURİZM:

Sorun: Hatay, sanayi ve ticaret kenti olduğu kadar aynı zamanda önemli bir turizm kentidir. Suriye’de yaşanan karışıklıklar, coğrafi yakınlığı sebebiyle Hatay’da süregelen bir savaş olduğu algısına yol açmakta, bu durum yerli ve özellikle yabancı turistlerin bölgemizi ziyaret etmesini engellemektedir. Hem Suriye sorunu hem de koronavirüs pandemisi göz önünde bulundurulduğunda, turizm sektörünün acilen desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çözüm Önerisi: Olumsuz etkilenen turizm sektörünün desteklenmesi ve sektör için özel teşvik programları hayata geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Turizm sektörünü ayakta tutabilmek ve istihdamın devamlılığını sağlamak için, vergi ve SGK prim desteği verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

SANAYİCİLERİN VE İHRACATÇILARIN TALEPLERİ:

- Enerji maliyetleri, üretim yapan sanayicinin en büyük girdi kalemlerindedir. Koronavirüs salgını ile birlikte üretimini ve istihdamını güçlükle sürdüren sanayiciler, yüksek enerji bedellerini ödemekte zorlanmaktadır. Özellikle Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Destekleme Mekanizması (YEKDEM) sanayicilerin üzerinde ekstra yük olmaktadır. Ürettikleri ürünleri ancak 6 aya varan vade ile satabilen ama enerji bedellerini aylık olarak ödemek zorunda kalan sanayiciler tarafından; enerji fiyatlarında indirimle gidilmesi, enerji faturalarının belli bir süre ötelenmesi ve bu öteleme sürecinde elektrik ve doğalgazın kesilmemesi talepleri iletilmektedir.
- Sanayici ve ihracatçı üyelerimizden bizlere iletilen en önemli sorun KDV iadeleri olmaktadır. Vergilerini ve SGK primlerini düzenli olarak ödeyen işletmelerimizin, KDV iadelerini alamaması hususu, yıllardır kronikleşmiş bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak, devletten KDV iadesi alacağı olan firmaların, bu tutarı bankalara teminat olarak sunabilmesi, iş dünyasının genel beklentileri arasında yer almaktadır. Böylelikle bankalar nezdinde kredibilitesi olan ancak teminat yetersizliği nedeniyle kredi imkânlarından yararlanamayan işletmelerin, Kredi Garanti Fonu kefaletlerinde KDV iadelerini teminat olarak gösterebilmeleri sağlanmış olacaktır.

- Dünya piyasa fiyatlarından girdi temin edilmesi suretiyle ihracatı artırmak, ihraç ürünlerine uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırmak, ihraç pazarlarını geliştirmek ve ihraç ürünlerini çeşitlendirmek amacıyla Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü tarafından Dâhilde İşleme Belgesi verilmektedir. Sektörel bazda bu belgelerde taahhüt edilmesi istenen Döviz Kullanım Oranı, diğer sektörler için % 80 olarak belirlenmiştir. Bu oranın yükseltilmesinin (en az %90 ve üzeri) yeniden Dâhilde İşleme Belgesi kullanıcılarını rahatlatacağı ifade edilmektedir.
- KOBİ'lerin banka kredilerini daha rahat kullanabilmeleri için sicil affı ile ilgili yeni bir düzenleme yapılması genel taleplerimiz arasında yer almaktadır.